

SZUHA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Lakosság! Tisztelt Érdeklődő!

Ön Szuha község Településképi Arculati Kézikönyvét tartja a kezében, mely a települési környezet megjelenését meghatározó jellemzőit és elvárásait foglalja össze, valamint építészeti szemléletformáló célt szolgál. A kézikönyvet az önkormányzat a nyilvánosság bevonásával, a település teljes közigazgatási területére készítette el.

A kézikönyv nem kizárólag szakembereknek készült, elsősorban a települési döntéshozók, a lakosság és az ide települni vágyók tájékoztatását segítő kiadvány, amely a jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően és mindenki számára érthető módon mutatja be a Szuhan élő közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait. Mindenkinek hasznos lehet, aki telket vagy házat szeretne vásárolni a településen, új házat építené vagy meglévőt kíván felújítani, bővíteni, esetleg csupán érdeklődik a település iránt.

A Településképi Arculati Kézikönyv a település esztétikus lakókörnyezetének kialakítása, illetve védelme érdekében készült. Bemutatja a falu épített és természeti értékeit, a település építészeti arculatának jellemzőit, felhívja a figyelmet azokra a hétköznapi szépségekre, melyek létezésükkel észrevétlen meghatározzák környezetünket, hatnak lelkületünkre, hangulatunkra.

Helyi példák képi felvonultatásával és magyarázó ábrák segítségével vezeti be az olvasót a helyi építészeti értékek tárházába, hogy ezekre is figyelemmel olyan házat tudjon építeni/kialakítani, ami a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel, igényességgel gazdagítja. Az ajánlások célja nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem a meglévő, valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása és az iránymutatás.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik.

Tóth Zoltán István
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 4

2. Szuha bemutatása 8

3. Örökségünk 11

4. Eltérő karakterű településrészek Szuhán 18

Védett, hagyományt őrző területek

Jellegzetes falusias területek

Jellegzetes üdülő területek

Beépítésre nem szánt területek

5. Építészeti útmutató, ajánlások (eltérő karakterű településrészenként) 24

Magasság

Tetőhajlásszög

Tetőforma

Telepítés

Színek

Terepalakítás

Kerítések

Kertek

Erkélyek, tornácok

Ajtók, ablakok

Homlokzatképzések

Részletek

Jó példák

6. Építészeti útmutató, ajánlások (utcák, terek, közparkok) 36

7. Reklámhordozók, sajátos építményfajták (Jó példák) 40

Impresszum

BEVEZETÉS

Térségi adottságok:

Szuha a Mátra északi oldalán, a palóc néprajzi tájegységen, Galyatetőtől 6 km-re, északra, Bányaterenye városától 10 km-re, délkeletre fekvő község. Két településrészből, Szuhából és Mátraalmásból áll. Mindkét településrész közötti megközelítése biztosított Bányaterenye-Nemti, illetve Galyatető irányából. A két településrész kialakulása és fejlődése során különböző utat járt be, hiszen még Szuha tipikusan a térségre jellemző földművelő falvak fejlődéstörténetét tudja felmutatni, addig Mátraalmás a betelepült német, szlovák és lengyel kézművesek tevékenysége során a hutai falvakra jellemző életet élt. A központi belterületől északra, a mátramindszenti vasútállomás településrész mellett helyezkedik el a Barakk kápolna és parkosított kertje, amely szuhai terület.

Az épített és természeti környezet harmóniájának fenntartása érdekében érdemes megvizsgálni azon domborzati-, földtani-, vízrajzi, talajtani-, éghajlati-, és természeti adottságokat, amelyek jellemzik a település tágabb környezetét. Ezen tudás birtokában megérthető az évszázados építési hagyomány, és ebből kifejlődhet egy logikus Kárpát-medencei építészeti, amely a jövőben tükrözheti az itt élő nép kulturális identitását.

Domborzati adatok:

A terület 182 és 500 méter közötti tengerszint fölötti magasságú, erősen tagolt dombosság, alacsony középhegység. É-ra lejtő felszínének kb. 70%-a medencedombsági-tagolt dombosági, 30%-a gerinces típusú alacsony középhegységi domborzattípusba sorolható. A kistáj 450 méter átlagos magasságú, vulkáni kúpok romjaival tarkított hegyláb felszínként értelmezhető a Mátra É-i előterében. Eróziós-deráziós völgyekkel tagolt felszínének átlagos vízfolyássűrűsége 4,7 km/km². A Ny-i rész nagymértékben talajerózióval veszélyeztetett.

Földtani adottságok:

A kistáj jellemző szerkezeti irányai az ÉK-DNy-i és az ÉNy-DK-i. A nyugati részen széntelepes középsőmiocén agyagos, homokos, a keleti részen felsőoligocén homokköves, márgás üledék bukkan ki az andezit, -és riolittufából. A miocén végén a vulkáni takaró az egész területet beborította, de a tufa-, és lávatakaró lepusztult, s csak néhány telér és exhumált szubvulkán romja maradt meg.

Vízrajz:

A kistáj nyugati fele a Felső-Zagyva balparti vízgyűjtő területéhez tartozik. Mind a vízállások, mind a vízhozamok nagy szélsőségek között váltakoznak. Az árvizek nem csak tavaszi hóolvadáskor, hanem nagy nyári záporok idején is bekövetkeznek. Ilyenkor a völgytalp rövid időre víz alá kerülhet. A felszíni vizekben való viszonylagos bősége mellett felszín alatti vizekben szegény a kistáj, aminek oka a kőzetek csekély tározóképessége. Talajvíz előfordulás csak a völgyekben van, mennyisége minimális. De kevés a rétegvíz is, alig 25-30 l/s az egész területre elosztva. Az artézi kutak száma is, vízhozama is kevés. Ez azért hátrányos, mert a talajvízben helyenként a nitrát koncentráció igen nagy.

Talajok:

A hegyvidéki jellegnek megfelelően az agyagbemosódásos barna erdőtalajok foglalnak el legnagyobb területet (86%). Részben andezit és andezittufa málladékon, részben harmadidőszaki üledékeken képződtek. Mechanikai összetételük az alapkőzettől függetlenül általában agyagos vályog. Az andeziten képződött talajok vízgazdálkodása a sekély termőréteg miatt szélsőséges. A harmadidőszaki üledékeken képződött vízgazdálkodására a gyenge vízvezető és az erős víztartó képesség a jellemző. A nagy eróziós potenciál miatt viszonylag jelentős a köves kopárok részaránya (12%). A Zagyva felé néző domboldalak löszös üledékein kis területi kiterjedésben barnaföldek képződtek (2%). A patak völgyek nyers öntéseinek részaránya jelentéktelen (0,5%).

6 | A település bemutatása

Éghajlat:

A terület déli része hűvös-mérsékeltlen nedves, észak felé haladva átnyúlik a mérsékeltlen hűvös-mérsékeltlen száraz övezetbe. A napfényes órák évi száma 1850 és 1900 óra között változik, a nyári hónapok összege 750 óra alatt marad, még a téli napfénytartam valamivel kevesebb, mint 200 óra. A fagymentes időszak április 25-től kb. 170 napig tart, az első őszi fagyok október 10-től várhatóak. A csapadék évi összege a terület északi részén 600 mm körül van, dél felé haladva 750 mm-ig nő. A talajt átlagosan 50-60 napig borítja hótakaró, amelynek átlagos maximális vastagsága 25 cm. A leggyakoribb szélirány a Ny-i, ÉNy-i, átlagos szélességre vonatkozó adatok nincsenek. A terület elsősorban erdőgazdálkodásra és turisztikai célokra használható.

Növényzet:

A kistáj növényföldrajzi területbeosztás szerint az Agriense flórajárásba sorolódva teljes mértékben azonos a Magas-Mátra kistájával. A terület jelentős részét-mint potenciális erdőtársulás- tatárjuharos lösztölgyesek borították. Mozaikos előfordulásban a löszgyepek és a csepleszmelegyes cserjések is fellelhetők voltak. A magasban elterülő délies kitettségű lejtőkön fokozatos átmenet alakult ki a melegkedvelő tölgyesek felé. A Sár-hegy növényzete különösen figyelemreméltó. A sztyeprétek jellemző növényfajai mellett már a szubmediterrán ezüstös útifű is megjelenik. Az erdőkben a bükk, a tölgy, a legészakibb vízgazdagabb területeken a fűz az uralkodó növényfajta. Az erdei és a lucfenyő ültetvények újabb telepítésűek.

A jellegzetes cserjék a dús növényzet gazdasága az országgrész legkultúraltabb állapotban lévő flóráját, faunáját kínálja az idegenforgalom, a csendes, pihenő falusi turizmusnak. A som, kökény, galagonya, kecskerágó, szeder virágzó bokrai éppúgy gyönyörűek, mint a gyümölcsstől roskadó cserjék. A nyári tisztások margaréta pompázása, a kankalin, hunyor, tüdőfű, gyöngyvirág, ibolya, hóvirág jó illatú „lelőhelyei” közismert értékei, kincsei a községet övező dombok, hegyek, a Hegyfark, a Kikircs hegy, a Gombás-hegy, a Hagymás domb erdőinek, rétjeinek.

Állatvilág:

A térség madár és hullővilága páratéanul gazdag, igen sok erdei és énekesmadár költ az erdőben, de a fácán, fogoly állomány, sikló, sokféle gyíkfajta, a védett szalamandra is megtalálható a falu körüli élővilágban. Megtalálhatóak a község erdeiben a jellemző kisállatok és nagyvadak is, mint a mókus, pele, sün, borz, menyét, a róka, a vaddisznó, őz, gímszarvas. S így a pihenő turizmus mellett a vadászidegenforgalomnak is lehetnek esélyei.

2

SZUHA BEMUTATÁSA

Szuha alapítása 1200-as évek végére tehető. 1441-ben Ziha, 1463-ban Zwaha néven említik az oklevelek. A lakosság földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozott. Az 1552. évi aóösszeírások szerint négy portája volt. Az 1589-90. egri számadáskönyvekben az egri vár fenntartására papi tizedet beszoigálató községek között szerepel. Az 1500-as évek végén betelepítések történnek, mert a falu szinte teljesen kihalt az előző évtizedekben. 1693-ban Dorogfy özvegye és Csina János, 1741-ben Vay Ádám birtokában van.

Az 1700-as évek elején hat jobbágycsalád telepszik be, akik portáik révén lerakják a mai falu alapjait. A település lélekszáma ettől kezdve folyamatosan növekedett. 1828-ban 319, 1930-ban már 1231 lakost számláltak. Ez a folyamat az 1950-es években fordul me és folyamatosan csökken a lakosság száma. A fő megélhetési forrást ekkor a mezőgazdaság mellett a körzetben elkezdődő bányászat jelenti. 1950-től a korábbi körjegyzőség helyett, önálló tanácsként működik. 1970-ben újra összevonták Mátramindszenttel, amelytől 1990-ben vált le és lett újra önálló közigazgatású település.

Mátraalmás- korábbi néven Szuhahuta – telepes falu, ipari település volt. Az itt élők az üveg előállításához szükséges hamuzsírkészítéssel és faszénnel foglalkoztak. A külfüldről települő iparosok az 1700-as évek elején érkeztek. Az üveghutát 1777-ben készítették. Jellemző a település fejlődését végigkíséri és meghatározza az erdővel való kapcsolatot.

Az 1830-ban megszűnt üvegyártást felváltotta a téglaféltés és a század végére jellemző foglalkozási ággá vált a favágás és a faszénnel készítés. Az életmódváltás sem oldotta fel azonban a falu zártságát. A telep lakosainak száma 1940-ben elérte a 448 főt, amely az 1946-47. évi kitelepülések miatt drasztikusan lecsökkent. Az 1950-es években a két település kapcsolata szorosabbá vált, közigazgatásuk közös tanácshoz került.

ÖRÖKSÉGÜNK

A település a Mátra északi oldalán, a Szuha-patak völgyében fekszik. A völgy északi kiszélesedésénél, a patakparton épült a templom, bejárata előtt, az út másik oldalán a harangtorony. A templom védett-, a harangtorony nyilvántartott műemlék.

1. Római katolikus templom:

A templom XV. századi eredetű gótikus templom, melyet 1768-ban barokk stílusban átépítettek. Kisméretű, tömzsi hajóteste, a nyolcszög három oldalával záruló, aránylag hosszú szentélye van, öt támpillérrel.

A sekrestye a templom bal oldalán található. Homlokzata egyszerű, törtvonalú oromzattal, mely vízszintes vonalban záródik. Efelett újabbkori kétemeletes, négyszögletes huszártornyocska található. Gúlája és az egész templom nyeregtetője zsindelel fedett. Lábazata, párkánya nincs.

Bejárata a homlokzaton, félköríves kapu félköríves tagú profillal, egyszerű deszkaajtóval, melynek belső oldalán XVIII. századi barokk zár. A kapu későgótikus formájú és arányú. Felette kis négyszögletes ablak. A hosszoldalon simák a falak.

A hajó déli oldalán két egyszerű, a barokk korban nagyobbított szegmentíves ablak található. A szentély déli oldalán hasonló ablak, de alacsonyabb. Belseje kisméretű későközépkori, magyar falusi templom, gótikus és reneszánsz elemekkel, XVIII. században átalakítva, de a régebbi formák (ajtó, fülke) megmaradtak.

A hajó síkmennyezetes, amely eredetileg is ilyen lehetett. A diadalív félkörívű, párkány vagy oszlopfejezet nélküli. A hajó nyugati harmadán orgonakarzat négy erős gerendán, famellvéddel, a karzat középső része szögletesen kiugrik a hajó felé. A sekrestye újabb időben átépített barokk építmény síkmennyezetettel.

A szentély nyugati része felett dongaboltozat, kelet felé keresztboltozat. Ezek barokkból valók, de eredetileg gótikus boltozatok. Az élek gyámkó nélkül a falban futnak. A szentély északi végében csúcsíves ajtó a sekrestye felé. Belső profilja lesarkítva legkülső tagozata körtettagú.

A szentély déli falában, nem egészen közepén, az ablak alatt, gótikus fülke. A fülke 60 cm magas, 15 cm széles és 40 cm mély. Erősen kiugró profillal, mely lesarkított. Kőpadló a hajóban és a szentélyben. Az oltár egyszerű barokk kőszarkofág formájú, hátsó része két fallal a templom keleti falával összekötve. Egyszerű, vidékies tabernákulum a XVIII. századból való.

A harangtorony, a harangláb és a fakereszt nyilvánított műemlék:

2. Harangtorony (Szuha)

Az utca másik oldalán, a templommal szemben áll a kis, földszintes, gúlatetűs, négyszögletes kő harangtorony, XVIII. századi, de műforma nélküli. A toronyban két harang, a kisebbik XVIII. századi.

3. Harangláb (Mátraalmás)

A falu felső részén, kút mögött áll a magas, egyszerű faharangláb és a fakereszt. A népies jellegű harangláb 1800 körül készült. Hosszú, négyszögletes tölgyfarúd, melynek felső része villaszerűen kétfelé ágazik, köztük kis lélekharang. Fakereszt kis gúlateteje zsindelekből.

4. Fakereszt (Mátraalmás)

Tölgyfa anyagú népies munka. A több részre tagolt oszlopszerű magas talapzatot különféle ornamentika díszíti. A legalsó részen párhuzamosan futó csavart csíkok, felette széles karimák között fogsoros és pontozott sorok, ehhez hasonló sorok határolják a talapzat felső végét. A kettő között van a talapzat főrése: elől egy-egy befaragott gyertyatartó között útmutató, bádoggal kereszttel. Alatta bekarcolt felirat: (1869 LAIGUT/ANDRÁS/BÍRÓ). Körös körül szőlőindák, fűrtök, liliomok stb. A kereszt bádoggal corppussal és bádoggal tetővel. Szárjai háromkaréjosak.

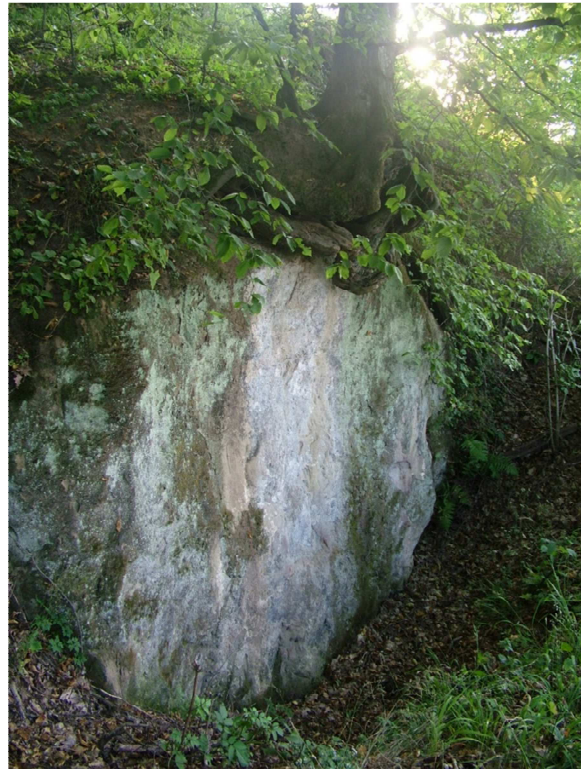
Régészeti lelőhelyek:

1. Földvár (055/33 hrsz) Vác-bérc
2. Szuha, Kossuth utca 82.
3. pusztatemplom rom (0112/6 hrsz)
4. Földvár (087/6, a hrsz) Galya-vár
5. Ófalu

A román sítlusú pusztatemplom rom, a falu délkeleti végétől nyugatra, erdős dombvidék tisztásán állott. A templom- mint innen nem messze lévő felsőlengyeli pusztatemplom-árpádkori volt, félkörapszissal.

A faragatlan nagy alapkövek mellett faragott és tagozatos kőbordák, oszlopfejek törmelékei is megtalálhatóak voltak.

A falu régóta kőbányának használta, különböző helyeken a házfalakra beépített, szépen faragott középkori köveket találhatunk. Egy gyámkő, alatta szakállas férfifej, valamint több szép kváderkő korábban még látható volt.

Helyi örökségvédelem:

A palóc vidék szívében elhelyezkedő településre az északi hegyvidékről betelepült üveghutához értő, szlovák emberek népi építkezésére inkább jellemző nyeregtetős épület helyi egyedi építészeti védelmet kapott, majd mintaszerű, a kisebbség kultúráját tiszteletben tartó felújítása, és szép berendezése 2009-ben országos pályázaton részesült. Az épület helyi védelmű területen, Szuha legrégebben kialakult falumagjában helyezkedik el.

Mátraalmáson, a településközpontban lévő régi utcahálózat és a telekszerkezet a hegyi falvakra jellemző halmaztelepülés struktúráját mutat, keskeny, kanyargós utcákkal. A szlovák nyelvet még mindig beszélő településrész közösségi házának templom bejárata melletti faszervezetű harangtornya, és a fából kifaragott Szent Imre szobor szintén helyi egyedi építészeti védelemre tervezett.

Az egytűcs völgyi településrész térbeli fejlődése a szűk völgy miatt korlátozott volt, csak a településen végigmenő út mentén volt lehetőség újabb épületek építésére.

A település végére, út menti kőműző kereszt épült több alkalommal is, de a település főutcájának hosszabbodásával ezen kereszték mára már épületek telkein találhatóak.

A falu főutcája mellett lévő két kőműző kereszt helyi egyedi építészeti védelemre tervezett érték, eredeti formájában történő megőrzése érdekében.

Helyi természetvédelmi terület a bükkfa-forrás és környezete, az óriás bükkfa tövében eredő forrás természeti értékének megóvása érdekében.

A bükkfa forrás mellett kialakított pihenőhely található, a kirándulók részére.

Javasolható még helyi természetvédelmi területként védetté nyilvánítani a Verbőczy – forrást és környezetét is, értékvizsgálati dokumentáció készíttést követően.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

VÉDETT, HAGYOMÁNYT ŐRZŐ TERÜLET:

A völgyi falu főutcáján - a templom előtt, illetve ott, ahol az út és a patak egymás mellett fut - található a falu legrégebb épületei, melyek a népi építészet hagyományait őrzik oromzaos konyttetővel (palóckonty), tornáccal. Szuha településközpontja őrzi egykori településszerkezetét. A főút és a patakmeder nyomvonala nem változott. Legkorábban a Kossuth út 60-182. szám közötti szakasza épült ki.

Ezen legrégebb településrészen mai napig nagyobb számban fennmaradtak a palóc vidék hagyományos oromzatos konyttetővel épült népi lakóházak. A tető oromzat magassága az Észak-Mátrai palóc vidékre jellemző módon a tetőszerkezet teljes magasságának 3/4 része, díszes faragott fa oromzat kialakítással. Az épületek régebben fa tornác oszlopokkal épültek, az újabb palóc házak már vakolt, vagy nyers téglá oszlopokkal kialakítottak.

JELLEGZETES FALUSIAS TERÜLET:

A település térbeli fejlődését a geomorfológiai adottságok befolyásolják.

Mátraalmás településrész a Mátra északi lejtőjének ellaposodó teraszán bővült, a településrész központi részén falusias jellegű lakóterület helyezkedik el.

Szuha az észak-déli tengelyű völgyben mindkét irányban fokozatosan bővült, míg napjainkban a völgyszoros beépítésre alkalmas része szinte teljesen beépült.

JELLEGZETES ÜDÜLŐ TERÜLET:

Az elmúlt negyven évben két üdülőterület épült ki a település igazgatási területén.

Az egyik a Szuhát és Parádsasvárt összekötő közút melletti völgyben duzzasztott halastó (Gombás-tó) partján létesült.

Az épületek túlnyomó részt esztétikus, nagy hajlásszögű nyeregtetővel épületek.

JELLEGZETES ÜDÜLŐ TERÜLET:

A másik üdülőterület a Szuhát és Mátraalmást összekötő közút melletti dombháton található, nagy hajlásszögű tető kialakításokkal.

Ezen üdülő területeken megjelennek a faszerkezetű, fa homlokzat burkolatú üdülő épületek is.

Mindkét üdülő területre jellemző a természetes építőanyagok gyakori használata.

JELLEGZETES ÜDÜLŐ TERÜLET:

Mátraalmás településrész a Mátra északi lejtőjének ellaposodó teraszán bővült, az északi és déli szélén üdülőterületek alakultak ki.

Az épületek nagyrészt a falusias területhez illeszkedő tetőhajlásszöggel, a településképhez illeszkedő módon épültek.

Ezen üdülő területen is jellemző a természetes építőanyagok használata, és esetenként a fa szerkezetű és fa homlokzati kialakítású üdülő épületek megjelenése.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET:

A település igazgatási területének déli részén, a Mátra nyúlványin zömében erdő területek, míg az északi részen, a Zagyvapatak völgyében mezőgazdasági szántóterületek találhatók.

Szuha igazgatási területén természetvédelmi területek is találhatók. Ezen területeken tilos minden olyan tevékenység, ami a természeti környezet károsodását okozná.

A természetvédelmmel érintett területek az ingatlan-nyilvántartásban szerepelnek.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértettek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

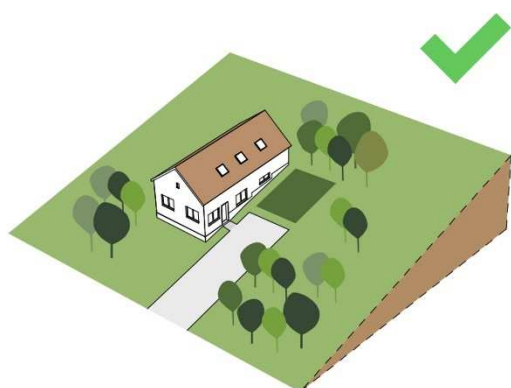
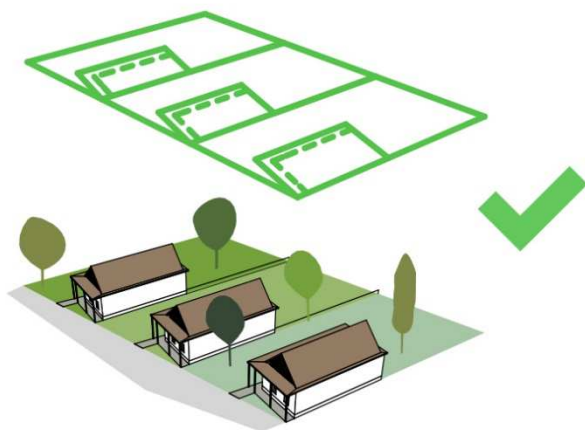
AJÁNLÁSOK | VÉDETT, HAGYOMÁNYT ŐRZŐ TELEPÜLÉSRÉSZ

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

VÉDETT, HAGYOMÁNYT ŐRZŐ TERÜLET

TELEPÍTÉS:

A védett, hagyományt őrző településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt.

A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

TEREPALAKÍTÁS:

Az építési telkek terepfelületének nagy mértékű megváltoztatása nem javasolt, mivel ez a természeti és épített környezet harmóniáját rombolja.

Az épületeket lehetőleg a terepszintbe süllyesztve tervezzük, vagy ha ez nem lehetséges, akkor minimális terepkiemelést, vagy terepbevágást alkalmazzunk, esetleg andezit kő támfallal.

MAGASSÁG:

A védett, hagyományt őrző településrészen a családi házak magassága közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük.

A túl magas házak nem illeszkednek a védett, hagyományt őrző településrész utcaképebe.

TETŐHAJLÁSSZÖG:

A település védett, hagyományt őrző településrészén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

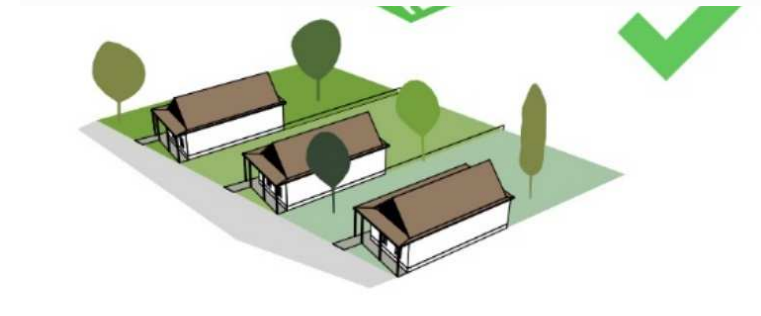
A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a településképhez.

TETŐFORMA:

A védett, hagyományt őrző településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell illeszkedni.

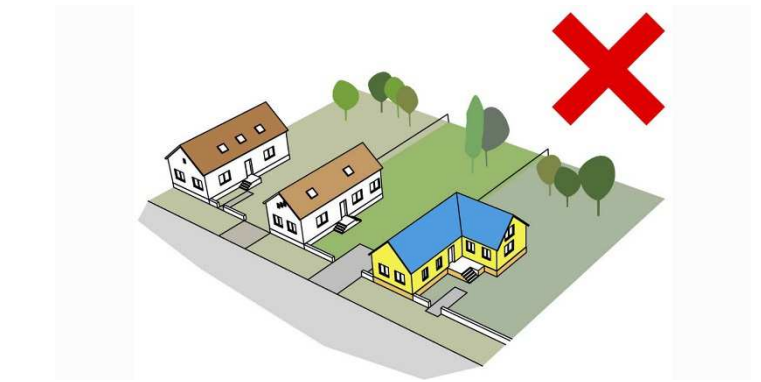
Amennyiben az építési telek körül kialakult egy kontytetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló kontytetős, vagy a hagyományos oromzatos kontytetős.

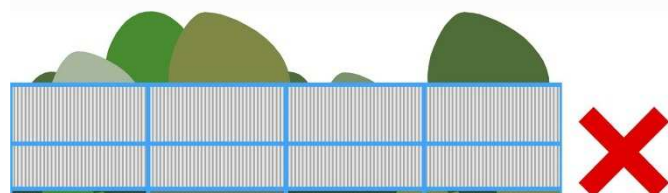
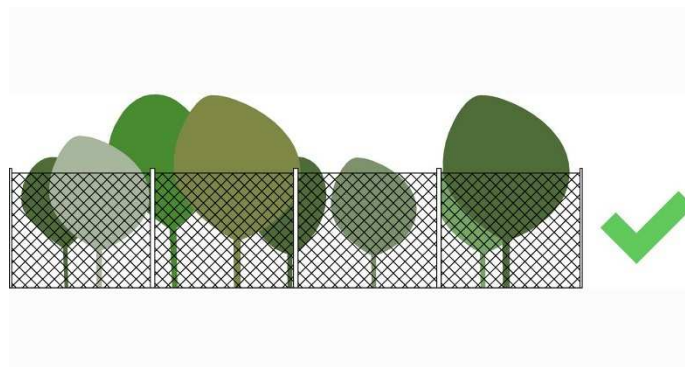

SZÍNEK:

A védett, hagyományt őrző településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a ríkító színű fémlemez fedés és burkolat.

Javasolt az andezit kő lábazat, a fehér vakolat és a natúr színű cserépfedés alkalmazása, esetleg poltári cserép.

KERÍTÉSEK:

A település védett, hagyományt őrző területén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

A kerítések anyaga fa, kialakítása fa oszlopos lécz, vagy keskeny deszka kerítés, esetleg két felé hasított keskeny gömbfából, barnára mázolván, vagy a fa eredeti színét alkalmazva javasolt.

A kerítések lábazata, vagy oszlopai ezen kívül hagyományos andezit kőből is épülhetnek, fugázva.

Nem javasolt a fém kerítés használata, a téglakerítés is inkább az újabb településrészekben alkalmazandó.

KERTEK:

A védett, hagyományt őrző település részen a lakóépületek melletti sávban hagyományosan a dísznövényekkel betelepített udvarok helyezkednek el, sok esetben az épületek előtt virágos kerttel.

A telek hátsó része a házikert művelés a jellemző, burgonya, tök, bab, zöldségek, gyümölcsök termesztésével.

Az udvaron néhol szőlő tőkék jelennek meg, a nagyobb udvarokon, kerteken diófa is előfordul.

TORNÁCOK:

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác, amely esetenként az utcai homlokzatra is kiterjed. Ékes példái ezen településen is jól megfigyelhetők.

Ezek az átmeneti - „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is, mint azt a településen fennmaradt legrégebbi népi lakóházak is jól példázzák.

A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát és identitását.

Új épület tornáckialakításával és újszerű átgondolásával tovább vihetjük e hagyományt új otthonunkba.

AJTÓK, ABLAKOK:

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömegeggyel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

A különböző településkarakterű településrészek nyílászáróiban is eltérő képet mutat, mely sajátosság megőrzése a mi feladatunk is.

A hagyományos nyíláskialakítás a védett, hagyományt őrző településrészen jól megfigyelhető: két szárnyú, jellegzetesen a legrégebbi épületeken hat osztatú, az újabb hagyományos épületeken három osztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. Ezen településrészen hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Új ház építéskor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

HOMLOKZATKÉPZÉS, RÉSZLETEK:

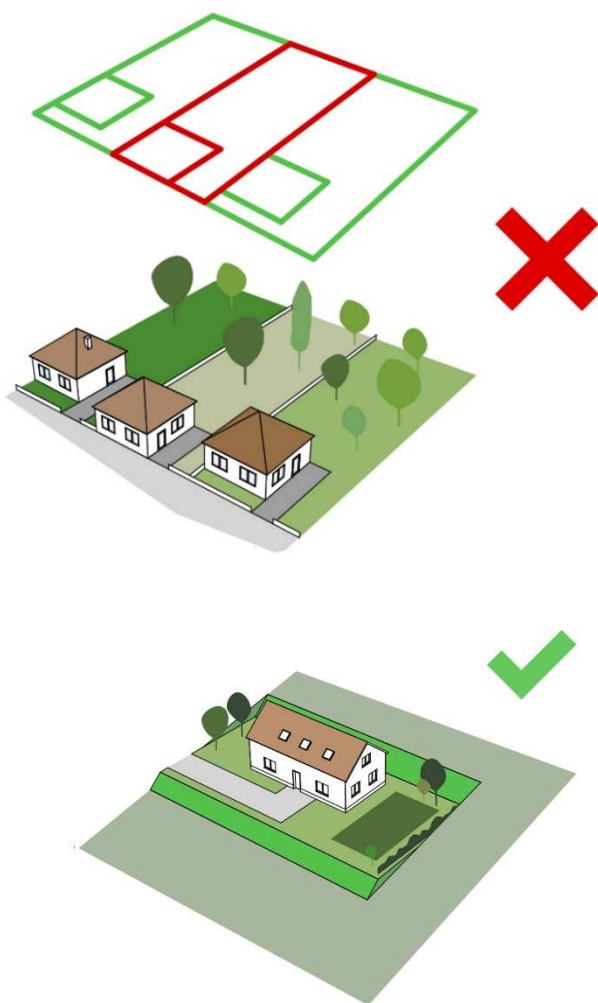
A védett, hagyományt őrző területen az épületek lábazata andezit kő, a homlokzati falak simított vakolatok, fehérre meszelve, vagy fehérre színezve.

A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképpen.

A tetőszerkezetek hagyományos „palóc kontyos” tetők, vagyis oromzatos kontytetők, ahol az oromzat magassága a tető teljes magasságának általában az 3/4-a. Az oromzatok, és ereszeszékák díszes faszerkezetek.

Ezen jellemző tetőszerkezetek megőrzendők, az új tetőknél is alkalmazandók a hagyományos tetőformák.

JELLEGZETES FALUSIAS TERÜLET

TELEPÍTÉS:

A jellemző falusias településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára párhuzamos és merőleges rendszerű.

Nem elfogadható, ha egy ház az utca vonalától elforgatott rendszerbe van telepítve.

A jellemző falusias településrészen a családi házak telepítése akkor megfelelő, ha a ház az oldalsó telekhatárral párhuzamos. Az épület utcafronti homlokzata a két szomszédos épület utcafronti homlokzatával egy vonalba kerüljön.

TEREPKIALAKÍTÁS:

Jó megoldás a terpkialakításnál a családi ház részleges bevágása. Az így kitermelt földdel feltölthető egyenesre a telek, kevés földet kell megmozgatni.

Kiváló megoldás továbbá, ha az épület eleve terepbe illesztve épül, így kapcsolata a környezetével jó, a földmunka minimális. Nem elfogadható az épület földbevágása, az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlik, a kert rosszul használható. Nem elfogadható továbbá a ház teljes kiemelése sem, mivel így a ház feltűnő platóra kerül, kiemelkedik.

MAGASSÁG:

A jellegzetes falusias településrészen a családi házak magassága közel azonos. Az új épületeknek olyan magassággal kell épülniük, mint környezetükben jellemző lakóházak magassága.

A túl magas házak nem illeszkednek a falusias jelgű településrészbe.

TETŐFORMA:

A jellegzetes falusias településrészen lévő családi házak tetőformája változatos. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével lehet illeszkedni a településképhez.

Amennyiben a tervezett családi ház környezetében sátoztetős épületek állnak, úgy oda ne nyeregtetős tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.

TETŐHAJLÁSSZÖG:

A jellegzetes falusias területen a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek.

A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel épülő házak nem illeszkednek a településképhez.

SZÍNEK:

A település jellegzetes falusias településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat.

A településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

KERÍTÉSEK:

A jellegzetes falusias területen változatos anyaghasználattal találkozunk: a nyers felületű terméskő tartóoszloptól kezdve a tégláig, a legtöbb esetben fa közties elemekkel vegyítve.

Jó példái annak, hogy a hagyományos mellett megférnek a modern anyagok, kialakítások is. A kerítések kialakítása során bátran dolgozzunk a lakóépületünknel is alkalmazott anyagokkal, színekkel: így méginkább harmonikusabb, egységesebb hatást érhetünk el.

KERTEK:

A kert az épített környezet része, közvetlen életterünk szabadtérre kiterjesztett közege, amely akkor tölti be szerepét, ha harmonikus egységet képez az épülettel, amelyhez kapcsolódik. A kertalakítás során az épület és a kert stílusa, hangulata harmóniában legyen. Elsődlegesen tehát az épület stílusához, üzenetéhez, közvetített érzetéhez illeszkedő kertépítészeti megoldásokat alkalmazzunk.

A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A pergolák, növényrácscok, gépkocsibeállók, kukatárolók kialakíthatók favázis szerkezettel is, a nyílászárókkal harmonizáló színezéssel.

TORNÁCOK:

A tornác az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a kert és a ház között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól, forróságtól. A régi népi házak favázás vagy téglából épített oszlopos tornácai szép, követendő példák lehetnek. Megszélesített, vagy terasz fedésként használt átíratként az épület legkellemesebb helyét alkothatják.

HOMLOKZATKÉPZÉSEK:

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta, vagy matt síküvevezésű, osztott ablakok beépítése javasolt, középületeknél fehér szín is alkalmazható.

Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugáttert kialakítani, illetve redőnyszekrény csak beépített, rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe lakóházak esetében a fa eredeti színével azonos szín, vagy a világos és középbarna, olivazöld, illetve ezek szürkével tört árnyalata.

Az épületek homlokzatvakolat színezésénél a visszafogott árnyalatú föld színek, a hehérr, vagy a sárga halványabb árnyalatai a javasoltak.

Az épületek lábazati kialakításánál érdemes használni a településen hagyományosnak tekinthető fagyálló andezit követ, fugázva.

A tetőfedés anyagaként javasolt használni a natúr színű égetett agyag cserépfedéseket, amely szintén esztétikus, egységes településképet teremthet.

JELLEGZETES ÜDÜLŐ TERÜLET

TELEPÍTÉS, TETŐFORMA: | 33

A jellegzetes üdülő területeken két helyen is jellemző a nagyobb hajlásszögű nyeregtetők alkalmazása, a Mátra többi üdülő területeihez hasonlóan, az oromzatos épület végeken teraszok, erkélyek kialakításával.

Kiváló megoldás, ha az épület eleve terepbe illesztve épül, így kapcsolata a környezetével jó, a földmunka minimális.

A település Mátraalmás településrészének északi és déli részein kialakult üdülő területekre inkább a falusias beépítésű területekre jellemző 40°-os hajlásszögű tetők a jellemzők, faburkolatos, vagy fehérre vakolt homlokzati kialakítással.

Ezért az esetlegesen épülő új épületek tetőformája is nyeregtetős kialakítással javasolt, illetve faburkolatú, vagy fehérre vakolt homlokzattal.

ANYAGOK:

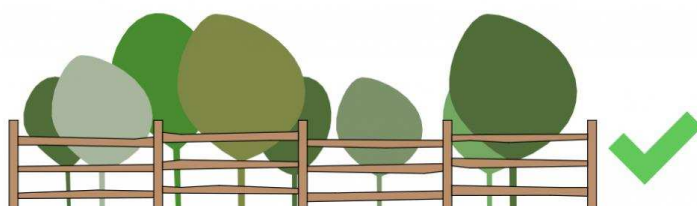
A jellegzetes üdülő területek az épületek anyaghasználatára jellemző a természetes építőanyagok használata, homlokzati megjelenése.

A lábazatok legtöbbször a helyi hagyományos fagyálló andezit kőből épületek fugázva, míg a falazatok vakolat esetén fehérre vakolva, vagy faszerkezetű falak esetén fa burkolattal ellátva épületek.

Ezen természetes építőanyagok használatával kialakított homlokzatok a természeti környezettel jól harmonizálnak.

A jellemző üdülő területeken a helyi hagyományos fagyálló andezit kő helyenként még utca burkolatként is alkalmazásra került, fuga nélküli kialakítással, a kövek között fűvel.

A jellemző üdülő területen leggyakoribb a kis faanyag felhasználású, áttört jellegű fa kerítés alkalmazása. Javasolt az újabb építkezéseknél is ezen, tájba illő fa kerítéseket alkalmazni.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

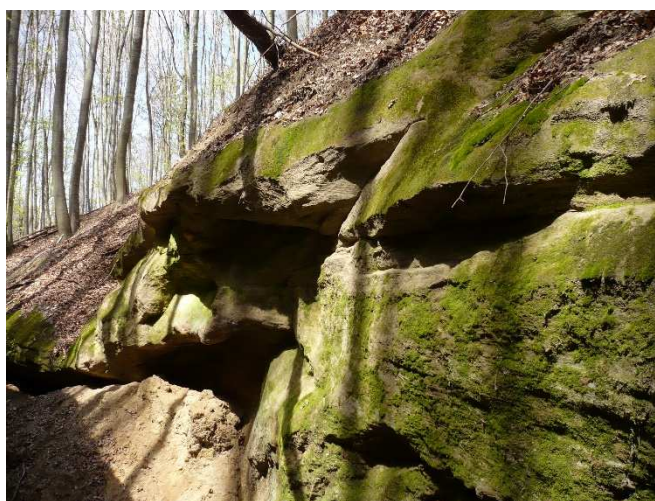
A tájképvédelmi jelentőségű településrészekben fokozott körültekintéssel kell minden beavatkozást (építést és terület használatot) megvalósítani.

Általánosan javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása a már kialakult és értéket képviselő építmények értéket képviselő karakterének megóvása mellett.

Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése.

A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott.

Gondoljunk az éjszakai fényszennyezésre is, a világítás kialakítása során csak lefelé világító megoldásokat alkalmazzunk.

6

UTCÁK, TEREK, KÖZPARKOK

Ha az utcán végigsétálunk, megfigyelhetjük a jellemző épületformákat. Míg a védett, hagyományt őrző településrészen a népi építészeti hagyományait tükröző tornácos épületek a meghatározók, a falusias területeken a nagyobb méretű, zömében sátor-tetős, vagy kontyvetős épületek az elterjedtebbek. A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, utca-keresztmetszethez, jellemző homlokzatmagasságokhoz, tetőformákhoz. Érdeemes tekintettel lenni környezetünkre, hogy ne alakuljon ki zavaros utca- és településkép. Éljük a lehetőséggel, tegyük még szebbé településünket!

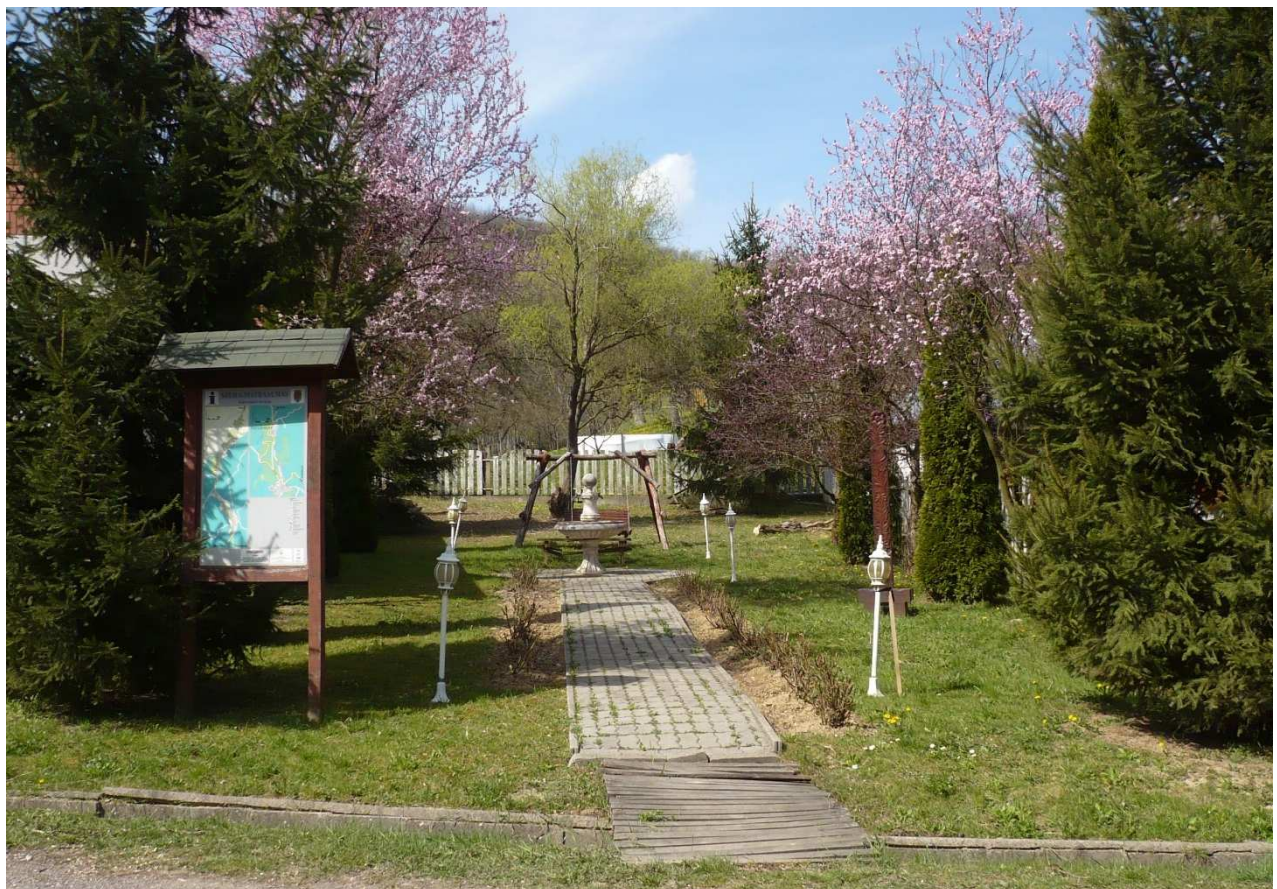
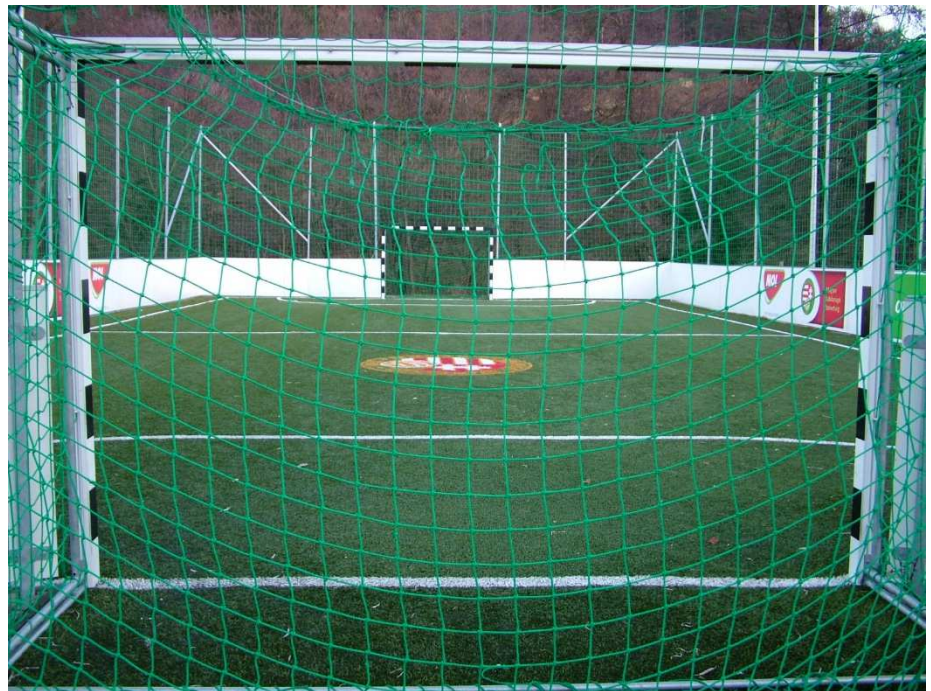

A virágos, zöld utcák, gondozott terek nagyon fontos hozzátartozói az élhető településnek, és a barátságos, szerethető, esztétikus településképnek.

A közterületeken, utcákon, tereken lévő növényzet fontos szerepet tölt be a település lakóinak életében.

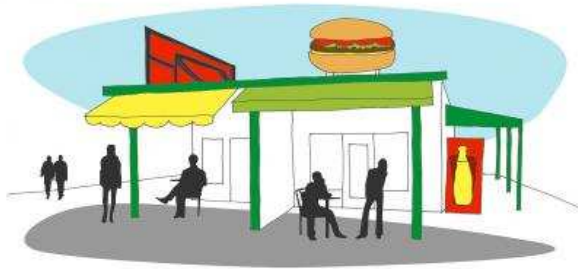
A cél egyértelműen ezek megőrzése, fenntartása, és újabbak létesítése.

A parkosított zöldfelületek hozzájárulnak a pihenéshez, a kikapcsolódáshoz, közösségi élet színtereként.

REKLÁMTÁBLÁK, SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképbe illően is megtehetünk. A védett, hagyományt őrző településrész területén reklámhordozó nem helyezhető el. Cégér, cégtábla elhelyezések elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat. A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámhordozók elhelyezése nem indokolt, és nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúra-hálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

A vízfolyások a település legattraktívabb elemei lehetnek. A településen központi szerepet játszik a patak. Környezetének alakítása közös ügy is, ezért javasolt a patak és az út közötti biztonsági korlát természetes építőanyagokból történő kialakítása, andezit kő oszlopokkal, fa korlátbetétekkel.

A településen lévő épületek utcai hoklokzatán, illetve közterületről látható részén kerülni kell a homlokzathoz nem illeszkedő egyéb műszaki berendezések elhelyezését.

A víz környezetünk egyik leglátványosabb eleme, ugyanakkor a kellemes közérzet biztosításának alapja. Az utak, járdák megfelelő vízvezetése alapvető a harmonikus településkép létrehozásához. Ugyanakkor a csapadék hasznosítása, megtartása nagyban megnöveli a szép környezet kialakítását és fenntartását. A védett, hagyományt őrző területekrészen az árkok fontos településképi elemek, burkolásuk természetes andezit kőből javasolt, kő kapubejáró hidakkal.

IMPRESSZUM

SZUHA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

honlapcíme: www.szuha.hu

email címe: hivatal@szuha.hu

postai címe: 3154 Szuha, Kossuth út 86.

Telefon: 06-32/367-207

Polgármester: Tóth Zoltán István

Főpítész: Usák Tibor

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ,

GRAFIKAI TERVEZÉS:

ARCHITECHTON ÉPÍTÉSZ KFT.

Szuha, 2017.

Felhasznált szakirodalom:

Magyarország kistájainak katasztere – MTA Földrajztudományi Kutató Intézet – Bp., 1990, 2010

Genthon István – Nógrád megye műemlékei – Akadémiai kiadó – 1954

Borovszky Samu – Nógrád vármegye – Budapest, év nélkül (1911)